

Godišnji izvještaj:

UDRUGA FACTUM

2021.

1. TKO SMO – OSNOVNE INFORMACIJE O UDRUZI FACTUM

Udruga Factum je osnovana u cilju promicanja filmske kulture i audio-vizualne umjetnosti a naročito u području dokumentarnog filma. U dvadeset godina postojanja Factum je realizirao osamdesetak dokumentaraca koji su prikazani na više od dvjesto festivala i koji su osvojili niz međunarodnih nagrada. Factumovi filmovi osvojili su dvije nagrade Vladimir Nazor za filmsku umjetnost, dva Grand Prix-a na Danima hrvatskog filma, četiri nagrade za najbolju produkciju i niz nagrada za pojedine umjetničke doprinose. Factum je organizator međunarodnog festivala dokumentarnog filma ZagrebDox i programa usavršavanja ZagrebDox Pro.

Dokumentarni projekt Factum pokrenuo je 1997. Nenad Puhovski u okviru Centra za dramsku umjetnost, pri tadašnjem (Soroševom) Institutu Otvoreno društvo. Stvoren je sa zadaćom da podupire nezavisnu dokumentarističku produkciju koja u to vrijeme, s obzirom na političke i društvene prilike, nije postojala.

Factumovi se filmovi tematski mogu svrstati u nekoliko grupa: filmovi koji su govorili o najnovijoj hrvatskoj povijesti, filmovi koji su izazivali prijepore, oštre kritike i javna sučeljavanja, filmovi koji su tematizirali priče kojima se nitko drugi u to vrijeme nije želio baviti – filmovi, dakle, koji su predstavljali značajan tematski iskorak, ne samo u Hrvatskoj, već i u čitavoj regiji. To su, među ostalim, *Oluja nad Krajinom*, *Lora - Svjedočanstva*, *Paviljon 22*, *Nemam ti šta reć' lijepo*, *Tri i Blokada*.

Factum je domaći pionir na polju autobiografskog dokumentarca. Omogućio je da se hrvatski dokumentarac uključi u svjetski trend intimnog i osobnog preispitivanja svijeta u kojem živimo, i to kroz filmove koji govore o samom autoru. To su filmovi poput *Graham i ja*, *Dečko kojem se žurilo*, *Sve o Evi*, *Klasa optimist*, *Ratni Reporter* i *Iza Ogledala*.

Napokon, Factum je razvio i treću produkcijsku *liniju* – dokumentarce o ljudima s margine. Bez obzira što je interes za takve teme uvijek postojao u hrvatskoj dokumentarističkoj tradiciji, činjenica je da su Factumovi autori o njima

progovorili u trenutku homogeniziranja društva i guranja svih vrsta manjina na potpunu marginu. Tu su, osim prije spomenutih filmova, *Pešćenopolis*, *Čuvar tegljača*, *Sve 5*, *Vajt*, *TDZ - za uspomenu i dugo sjećanje*, *Zajedno*, *Čedo* i mnogi drugi.

U posljednje vrijeme, Factum se aktivno uključuje u sustav evropskih filmskih koprodukcija pa su tako (kao manjinske koprodukcije) nastali filmovi *Ljubavna Odiseja* i *Snovi se vraćaju kući*, *iOtok* i *Najljepša zemlja na svijetu*.

Djelatnosti Factuma su:

- suradnja sa srodnim domaćim i inozemnim udruženjima i organizacijama i sudjelovanje u zajedničkim projektima,
- organizacija umjetničkih radionica i seminara u sferi filmske kulture i audiovizualnih umjetnosti,
- proizvodnja filmova,
- izdavanje knjiga, časopisa i DVD-a,
- organiziranje i realizacija manifestacija i projekata čiji je nositelj Udruga,
- jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje,
- informiranje javnosti o djelatnostima Udruge

1.1 STRUKTURA UDRUGE FACTUM

Rad udruge Factum osmišljavaju, vode, koordiniraju i provode ravnatelj, zamjenice ravnatelja, tajnica udruge, zaposlenici udruge, članovi i vanjski suradnici. Ravnatelj udruge od 1.9. 2007.godine je Nenad Puhovski. Neda Frank i Lucija Parać su zamjenice ravnatelja, Lada Bonacci je tajnica udruge, a članovi i članice još su i: Marko Mihaljević, Mario Bandić, Martina Kolarić, Ivan Tofing. U udruzi su stalno zaposlena tri člana.

2. SAŽETAK RADA UDRUGE FACTUM U 2021.GODINI:

Factum je u 2021.godini uspješno proveo svoje planove i programe. Dvršen je dokumentarni film "Dubica" autorice i redateljice Marine Aničić Spremo.

U različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije trenutno se nalazi šest dokumentarnih filmova; "Naša djeca" autora i redatelja Silvestra Kolbasa, "Kuća na Kraljevcu 35" autora i redatelja Pere Kvesića, "Underground top lista" autorice i redateljice Lidije Špegar, "Naći ću te", redateljice i scenaristice Justine Matov, "Književna groupie" autora i redatelja Nikice Marovića, "Put do sutona" autorice i redateljice Biljane Tutorov kao i dokumentarni serijal "Đavolji advokati" autora i redatelja Nenada Puhovskog.

Godine 2021. uspješno je održano 17. izdanje međunarodnog festivala dokumentarnog filma ZagrebDox te program ZagrebDox Pro.

2.1 ORGANIZACIJSKI RAZVOJ FACTUMA

Tim udruge Factum kontinuirano radi na stručnom usavršavanju, predstavljanju svojih projekata i umrežavanju s kolegama iz svijeta dokumentarnog filma. Također naš tim odlazi na lokacije snimanja naših dokumentarnih filmova kako producent i izvršna producentica imali potpuni nadzor nad snimanjima te time bili upoznati s problemima, ako dođe do njih, kako bi se isti mogli što prije ukloniti.

Neda Frank, izvršna producentica udruge Factum kontinuirano je odlazila na lokacije snimanja Factumovih filmova kojima je Factum producent ili koproducent kako bi otklanjala probleme ukoliko ih je bilo te bila ispomoć autorima i tehničkoj ekipi.

3. PROIZVODNJA AUTORSKOG DOKUMENTARNOG FILMA

Factum proizvodi autorske dokumentarne filmove od svog osnutka 2007. godine (ista djelatnost provodila se i ranije u okviru Centra za dramsku umjetnost). Trenutno u različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije radimo na šest dokumentarnih filmova i jednom dokumentarnom serijalu, dok je jedan film uspješno završen te je u 2021. godini imao svoju svjetsku premijeru.

Završeni dokumentarni film u 2021. godini

Dokumentarni film "Dubica" autorice i redateljice Marine Aničić Spremo

Dubica je dokumentarni film o Hrvatskoj Dubici, selu na rijeci Uni, na granici s Bosnom i Hercegovinom. To mjesto nikada se nije oporavilo od ratnih razaranja devedesetih. Praktički izumire prepušteno samo sebi i sve manjem broju preostalih stanovnika. Kroz intervju s nekolicinom intrigantnih protagonista dobivamo opću sliku o razlozima propasti hrvatskog sela i poljoprivrede. Uzrok definitivno nije samo rat koji je završio prije više od dvadeset godina. Dok promatramo prizore s prekrasne rijeke Une, koja se devastira zbog sumnjivih političkih odluka, postavlja se pitanje: ima li ipak budućnosti za ovo i mnoga druga slična mjesta u Hrvatskoj?

3.1 Projekti u različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije:

- Dokumentarni film "Naša djeca" autora i redatelja Silvestra Kolbasa
- Dokumentarni film "Kuća na Kraljevcu 35" autora i redatelja Pere Kvesića
- Dokumentarni film "Underground top lista" autorice i redateljice Lidije Špegar

- Dokumentarni film "Naći ću te", redateljice i scenaristice Justine Matov
- Dokumentarni film "Književna groupie" autora i redatelja Nikice Marovića.
- Dokumentarni film "Put do sutona" autorice i redateljice Biljane Tutorov
- Dokumentarni serijal "Đavolji advokati" autora i redatelja Nenada Puhovskog

Dokumentarni film "Naša djeca" autora i redatelja Silvestra Kolbasa

Film je u produkciji.

Silvestar je već neko vrijeme najstariji Kolbas u svojoj obitelji. Roditelji su mu umrli, otac pred rat, majka prije nekoliko godina. Pedeset osam mu je godina, koliko je imao i njegov otac kad je umro. Imao je i malo mlađeg brata, koji je umro od posljedica rata. Drugi je puta oženjen. Ima troje djece. Jakova iz prvog braka, koji sad ima 28 godina. Evu, iz drugog braka, rođenu postupkom umjetne oplodnje, koja sad ima 12 godina. Antu, usvojenog iz dječjeg doma u dobi od 8 godina, sad mu je 13.

Neka od pitanja koja redatelj postavlja u ovom filmu su: Kako djeca utječu na osjećaje i stavove te međusobni odnos njega i supruge? Kako on utječe - ili je dosad utjecao na koje dijete? Kakav odnos ima s kojim djetetom i daje li im svima jednako ljubavi? Mijenjaju li ga djeca? Čini li to svako od njih na drukčiji način? Kako djeca vide njega i suprugu, a kako vide njihov odnos prema sebi?

Dokumentarni film "Kuća na Kraljevcu 35" autora i redatelja Pere Kvesića

Film je trenutno u postprodukciji.

Zagrebačka kuća na Kraljevcu broj 35 u posljednjih gotovo pola stoljeća pružala je sklonište brojnim raznolikim ljudima. U nekom razdoblju života svima je bila dom. U sljedećim razdobljima stanovnici su se našli raštrkani širom svijeta:

od Južne Amerike do Kanade, od New Yorka do Haga, u Beogradu, Sarajevu i Ljubljani.

Velik broj stanovnika kuće bio je istaknut na raznim poljima umjetničkog stvaralaštva i društvenih djelatnosti. U manje od pola stoljeća u njoj su stvorene vrhunske knjige, filmski scenariji, fotografije, ilustracije, stripovi, glazba, filmovi... Ljudi iz nje radili su kazališne predstave i ostvarivali uloge u kazalištu, filmu i na televiziji. Živjeli su ovdje i novinari i političari.

Oko ljudi koji su živjeli u kući okupljali su se i drugi slični, redovno dolazili u nju, provodili vrijeme, razgovarali i dogovarali se oko projekata koje su kanili poduzeti, pa je kuća bila izvorište mnogih ostvarenja koja su odjeknula širom zemlje, pa čak i u svijetu.

Poznato je da su bogatstva svijeta nejednako raspoređena. Slična neravnomjernost, izgleda, postoji i među kućama. U jednim se događa malo što, a u drugima život kao da vrije. Ovo je priča o jednoj koja je uvijek živjela "punim plućima".

Dokumentarni film "Underground top lista" autorice i redateljice Lidije Špegar

Film je u produkciji.

Film govori o glazbi u vrlo specifičnom kontekstu, glazbi na sprovodima, gdje dominira žalost, koja svoj vrhunac doseže kad se rastajemo od pokojnika. Glazba definitivno igra važnu ulogu u jačanju tuge i gotovo je nemoguće zamisliti da se rastajemo od bližnjih bez nje. Prateći različite glazbenike i ožalošćene diljem Hrvatske, film prikazuje raznolikost pogrebnih praksi s naglaskom na glazbu kao dominantni element, poput glavnog lika koji priča svoju priču. Ožalošćena obitelj igra važnu ulogu u stvaranju pogrebnog glazbenog repertoara. Zanimljivo je i kako to utječe na same glazbenike. Trendovi u glazbenim žanrovima uvijek su se mijenjali, kao i top liste. 'Pogrebna glazba', kao specifični glazbeni žanr, upravo to odražava. Ovaj film služi kao svojevrsno psihološko istraživanje glazbe u službi tuge.

Dokumentarni film "Naći ću te", redateljice i scenaristice Justine Matov

Film je u produkciji.

Mlada filmašica vraća se kući i započinje potragu za svojim ocem kojeg je poznavala samo dva mjeseca i o kojem nitko nikada nije pričao. Autorica kaže: "Moj otac je bio Rastko Milošev (Ras), poznati gitarist u bivšoj Jugoslaviji. Upoznala sam ga kada sam imala 18 godina i poznavala sam ga svega dva mjeseca. Zatim je otišao i opet postao duh. Moja obitelj nikada nije pričala o njemu. Niti prije nego što sam ga upoznala, niti nakon, a Ras i ja smo rijetko komunicirali nakon što smo se upoznali. Ostala sam prepuna neodgovorenih pitanja i emocija i pobjegla 2.000 km dalje od svega, u Belgiju. Nekoliko godina kasnije, 2014. godine, Ras je umro.

Ovo je priča o hrabrosti, suočavanju i potrazi za mojim ocem. Vrijeme je da se suočim s pričama, ljudima i emocijama, otvarajući stare rane u nadi da ću zaliječiti ožiljke i pronaći odgovore. Zašto je čekao toliko dugo da me upozna? Hoće li mi suočavanje s obitelji pomoći da pronađem ono što tražim? Zašto nitko nije razgovarao o njemu? Je li moguće da je nanio toliko boli da su ga svi pokušali izbrisati i zaboravili na dijete prepuno pitanja? Nadam se da ću otkriti što je oblikovalo njegov život i usput saznati ponešto o sebi."

Dokumentarni film "Književna groupie" autora i redatelja Nikice Marovića.

Film je u produkciji.

Film priča o hrvatskom književniku, novinaru i kolumnistu Željku Špoljaru i njegovom sve poznatijem alter-egu Pavlu Svircu koji, pak, piše pod pseudonimom – „Književna groupie“.

Špoljar je dosad objavio „Teškoće pri gutanju“, „Moj brat Felix Krull“, te „Welcome to Croatia“ u koautorstvu s Kristijanom Vujičićem za koga je 2006. godine dobio nagradu Kiklop. S romanom „Gumeni galeb“ pobijedio je na natječaju Matice hrvatske Osijek za najbolji neobjavljeni prozni tekst u 2007.

godini. 2014. objavljuje roman „Štakorbar“ za koji dobiva Književnu nagradu Drago Gervais, dok 2020 izdaje svoj posljednji roman – „Petokoronaš“. S druge strane, Pavle Svirac je izdao knjige: „Književna Groupie“, „Strovaljivanje“ i "Kako biti hipster"

Svirac je, također, već nekoliko godina kolumnist „Nacionala“, proslavio se serijom zapisa "Šta se čita na jarunskoj nudističkoj plaži" i „Dnevnik interlibdžije“, dok njegova Facebook stranica Književna Groupie trenutno ima preko 13.000 pratitelja. Film prati Željkov odnos prema Svircu kao ličnosti, njegov odnos s bivšom suprugom Majom Hrgović (koja je do nedavno radila kao glasnogovornica ministarstva kulture, a od tada kao taksistica u Splitu) kao i odnose prema kćerci Nori, obitelji, društvu, kulturi, izdavačkim kućama i glavnom uredniku Nacionala.

Kroz sve to, Špoljar/Svirac ne samo da progovara o našim društvenim dilemama, problemima i sukobima, već i o sebi kao jednoj od zanimljivijih pojava suvremene hrvatske kulturne scene, jednom od njenih, povijesno ne tako rijetkih, „neprilagođenih“ protagonista.

Dokumentarni film "Put do sutona" autorice i redateljice Biljane Tutorov

Film je trenutno u fazi postprodukcije i očekivani završetak filma je ljeto 2022.godine. Film je u produkciji Wake Up Films iz Srbije. Factum je manjinski koproducent zajedno sa Saragara produkcijom iz Slovenije.

U filmu autorica traga za autentičnim vizualnim rukopisom koji korespondira s poetskim jezikom Darka Rundeka, jednog od najvećih suvremenih pjesnika i muzičara Hrvatske i bivše Jugoslavije, koji više od dva desetljeća živi u Parizu, gdje je okupio internacionalni Cargo orkestar. U ovom filmu vidimo Rundeka drugačije nego što smo navikli u medijima. Uglavnom u Parizu: na probama i snimanju albuma u hangaru u južnom predgrađu na Seni, ponekad kod kuće; u Zagrebu - u haustoru u kojem je odrastao, na obali Save, u Zagorju gdje tražimo kuću u kojoj je rođen, u Konjščini gdje je provodio vikende i

ljeta. Intimistički portret stvaraoca suprotstavlja se čovjeku kojeg kasnije gledamo na koncertima, s novinarima i pred publikom, izvan komforne pariške anonimnosti.

Upoznajemo i ostale članove Cargo Orkestra, umjetnicu i performericu Isabel Catalu, koja je rođena kao Švicarac Blaise, redateljicu Biljanu Tutorov koja u Orkestru sudjeluje kao istraživačica odnosa slike i zvuka, bubnjara i producenta Djanija Pervana, rođenog Sarajliju koji je iz grada pobjegao pred sam kraj opsade, harmonikaša Ducu Vranića, koji nastupa od svoje trinaeste godine. Također tu su trombonist portugalskih korijena Emanuel Manu Feraz, basist, kontrabasist i ronilac Bruno Arnal te legendarni zagrebački trubač Igor Pavlica. U filmu je zabilježen i ponovni susret Darka Rundeka s radiofoničarom i nekad bliskim suradnikom Vedranom Peternelom.

Dokumentarni serijal "Đavolji advokati" autora i redatelja Nenada Puhovskog

Nastavlja se razvoj projekta serijskih televizijskih djela.

TV serija "Đavolji advokati" ima za namjeru, kroz rad odvjetničkog ureda Čede Prodanovića i Jadranke Sloković, prikazati društvena zbivanja i deformacije u Hrvatskoj u posljednjih 25 godina.

Čedo Prodanović i Jadranka Sloković se ubrajaju među najistaknutije hrvatske odvjetnike. Premda ih se, naročito Prodanovića, često ideološki svrstava u „lijevu opciju“, branili su, često vrlo uspješno, niz klijenata koji u očima javnosti predstavljaju simbole hrvatske (često kriminalne) tranzicije, pretvorbe i svega onoga što u tom društvu ne valja.

TV serija će se pozabaviti nizom slučajeva koji su zbog svojih kontroverzi izazivali – i još izazivaju – značajnu pažnju javnosti. Između ostaloga, njihovi su klijenti, pa će neki od njih biti i temom ove serije, bili – Ivo Sanader, Nadan

Vidošević, Zdravko Mamić, Ivica Todorić, Milan Bandić, Rahim Ademi, Dražen Slavica, Severina Vučković, Ana Magaš, Sara Sikirić...

4. DISTRIBUCIJA I PLASMAN FACTUM-OVIH DOKUMENTARNIH FILMOVA

U 2021. godini Factum-ovi filmovi prikazivani su diljem Hrvatske i Europe.

Dokumentarni film "Dubica" premijerno je prikazan na Međunarodnom festivalu dokumentarnog filma ZagrebDox.

Factum Online

Brze i konstantne promjene u distribucijskom okruženju zahtijevaju nove načine pristupanja širokom spektru publike. Usprkos tradicionalnoj distribucijskoj praksi koja podrazumijeva distribuciju filmova na festivalima i u kinima, sve više produkcija provodi online distribucije ili hibridne distribucije koje obuhvaćaju i tradicionalnu i online distribuciju kako bi film dosegnuo što veću prepoznatljivost i gledanost. „Factum Online“ je projekt koji želi online distribucijom filmova doprijeti direktno do novih publika distribuirajući sadržaj online, dostupan u cijeloj državi, ali i u svijetu. Isto tako želi i staru i novu publiku zadržati, stimulirati, educirati i stvoriti naviku konzumiranja i promišljanja dokumentarnog filma. Projekt factum Online smo počeli provoditi u 2018. godini, a otada smo proširili sadržaj online videoteke koja sada sadrži 35 filmova.

5. SEDAMNAESTI FESTIVAL ZAGREBDOX 2021.

PROGRAM FESTIVALA I OSTVARENI REZULTATI:

Sedamnaesto izdanje ZagrebDoxa – međunarodnog festivala dokumentarnog filma održano je od 13. do 21. lipnja 2021. u Studentskom centru u Zagrebu. Tijekom osam festivalskih dana publika je imala priliku vidjeti 84 dokumentarna ostvarenja u 12 programa. U utrci za glavnu nagradu – Veliki pečat ukupno se natjecalo 38 filmova - 18 u međunarodnoj i 20 u regionalnoj konkurenciji. I ove je godine u službenim programima ZagrebDoxa bilo je nekoliko filmova koji su bili u užem izboru za nominacije za nagradu Oscar ili nagrađivani i prikazivani na najznačajnijim svjetskim festivalima kao što su Berlin, Sundance, Cannes i IDFA. Osim Velikih pečata, Mali pečat dodjeljuje se autoru/ici do 35 godina starosti, a nagrada Movies that Matter filmu koji na najbolji način promiče ljudska prava., Dodijeljena je i Nagrada publike, kao i Nagrada Mojoj generaciji koju dodjeljuje direktor festivala Nenad Puhovski autorima koji su značajno doprinijeli dokumentarizmu, a najbolji film u kategoriji

Teen Dox odabrao je Teen Dox žiri, sačinjen od učenica i učenika Američke međunarodne škole u Zagrebu. Ponovno je dodijeljena i nagrada FIPRESCI – nagrada koju dodjeljuje Međunarodna federacija filmskih kritičara. Uz filmove u konkurenciji, filmski program činili su i službeni programi: Kontroverzni dox, Majstori doxa, Stanje stvati, Teen Dox, Factumentarci. Uvođenje novih programskih kategorija postala je, tokom godina, tradicija ZagrebDoxa. Ove godine to su bili Retrospektiva Milo Rau, autorska večer Rajka Grlića, program Hrvatski dokumentarac sa ženskim potpisom te Triler dox i Ljubav. Nastavili smo i s programom ZagrebDoXXL - svojevrsnom participativnom dokumentarističkom platformom koja već sedmu godinu publici omogućuje proširene razgovore s autorima koji su na ovaj način dobili kino termin i temu povezanu s filmom.

Selekcija filmova u međunarodnoj konkurenciji sadržavala je 18 dugometražnih i kratkometražnih filmova, a regionalna konkurencija 20 dokumentarnih filmova od kojih 12 u hrvatskoj produkciji ili koprodukciji s drugim zemljama iz regije.

Nagrađeni filmovi 17. ZagrebDox-a

VELIKI PEČAT za najbolji film iz međunarodne konkurencije

"Nizvodno prema Kinshasi"; r. Dieudo Hamadi; Francuska, Belgija, Demokratska republika Kongo

POSEBNA PRIZNANJA– Međunarodni program

"Usamljena stijena"; r. Alejandro Telémaco Tarraf; Argentina

"Sjenke djetinjstva"; r. Mikhail Gorobchuk, Rusija

VELIKI PEČAT za najbolji film iz regionalne konkurencije

"Moj ujak Tudor"; r. Olga Lucovnicova; Mađarska, Belgija, Portugal

POSEBNO PRIZNANJE– Regionalni program

"Punta Sacra"; r. Francesca Mazzoleni; Italija

MALI PEČAT za najbolji film mladog autora/ice do 35 godina

"Utakmica"; r. Roman Hodel; Švicarska

POSEBNA PRIZNANJA – Autoru/ici do 35 godina

"Punta Sacra"; r. Francesca Mazzoleni; Italija

"Buđenje na Marsu"; r. Dea Gjinovci; Francuska, Švicarska

MOVIES THAT MATTER nagrada za film koji na najbolji način promiče ljudska prava

"Zemlja je plava poput naranče"; r. Irena Tsylysk; Ukrajina, Litva

POSEBNA PRIZNANJA – filmovima koji na najbolji način promiču ljudska prava
"Obiteljska rendgenska slika"; r. Firouzeh Khosrovani; Iran
"Kruh svagdašnji"; Rahim Zabih; Iran

NAGRADA FIPRESCI

"Žica"; r. Tiha Gudac; Litva, Hrvatska, Slovenija, Belgija, Norveška

NAGRADA MOJOJ GENERACIJI

Dodjeljuje osnivač i direktor ZagrebDoxa Nenad Puhovski filmu autora svoje generacije

"Prve 54 godine"; r. Avi Mograbi; Finska, Francuska, Njemačka, Izrael

NAGRADA TEEN DOX

"Pustinjski psi"; r. Samuel Morris; Švicarska

NAGRADA PUBLIKE

"Ljubav oko svijeta"; r. Anđela Rostuhar, Davor Rostuhar; Hrvatska

6. ZAGREBDOX PRO 2021.

O PROGRAMU ZAGREBDOX PRO:

Međunarodni festival dokumentarnog filma ZagrebDox pokrenut je 2005. godine i prvi je festival u regiji namijenjen isključivo prikazivanju i promoviranju dokumentarnih filmova. Publika ZagrebDox-a narasla je od 6.000 ljudi u prvoj godini, na prosjek od 27.000 ljudi. Festivalska konkurencija podijeljena je na regionalnu i međunarodnu, a u nastojanju pružanja prilike regionalnim autorima da se predstave u okviru svojih produkcijskih mogućnosti, ali i kako bi se ukazalo na potrebu jačanja lokalne i regionalne produkcije i stvaranje okruženja u kojem takve podjele nisu potrebne. Imajući na umu slabije produkcijske mogućnosti u

hrvatskoj i regiji u odnosu na ostatak Europe, organizatori ZagrebDox-a su uz festival pokrenuli i edukativni program ZagrebDox Pro, kako bi pomogli osposobljavanju i umrežavanju hrvatskih i regionalnih redatelja i producenata dokumentarnih filmova i omogućili im bolji pristup europskim televizijama, fondovima i publici, kao i razmjenu znanja i iskustava sa europskim kolegama u vidu 6-dnevne intenzivne dokumentarističke radionice.

U sedamnaest godina svog postojanja, ZagrebDox Pro doveo je u Zagreb i surađivao s renomiranim predavačima: *Tue Steen Müller, Cecilia Lidin, Leena Pasanen i Stefano Tealdi*, uz sudionike iz svih zemalja regije i gostovanje urednika s *BBC-a, YLE-a, Discovery Channela, Jan Vrijman Fonda, The Doc Heads Funda, IDFA Bertha Fund, Hrvatskog audiovizualnog centra, ZDF / Arte, ARD/MDR, ORF, RAI3, N1, AJBalkans, HBO Europe, Radio-televizije Slovenija, HRT-a, Nove TV, RTL-a Hrvatska, Federalne televizije BiH, B92, Radio-televizije Srbije, Radio-televizije Makedonije, distributeri Autlook Films, Taskovski Films, Deckert Distribution, Cat&Docs, Journeyman Pictures, Slingshot Films, Visible Film*, predstavnika renomiranih festivala *DOK Leipzig, Sheffield Doc/Fest, IDFA, Jihlava IDFF, Sundance* i mnogi drugi. Više od šezdeset filmova koji su u fazi razvoja sudjelovali u programu ZagrebDox Pro uspješno su realizirani. *Jennifer Fox, Marcel Łoziński, Paul Powels, Jon Alpert, Uldis Cekulis, Jay Rosenblatt, Victor Kossakovski, Hans Robert Eisenhauer, Jon Bang Carlsen, Kim Longinotto, Želimir Žilnik, John Appel, Nino Kirtadze, Erik Gandini, Jeremy Humphries, Merhdad Oskouei, Talal Derki, Anna Zamecka i Eva Mulvad* održali su majstorska predavanja, Desk Kreativne Europe – ured MEDIA različite radionice i prezentacije, održani su brojni okrugli stolovi i diskusije o temama važnim u dokumentarnom filmu. ZagrebDox Pro ostaje jedini program takve vrste u neposrednoj regiji, te za brojne hrvatske i regionalne redatelje i producente i njihovu publiku čini Zagreb jedinstvenim mjestom susreta, povezivanja i edukacije koji im otvaraju vrata europskog i svjetskog dokumentarnog tržišta.

ZAGREBDOX PRO 2021.

Godine 2021. program se održavao od 13. - 20. lipnja u Studentskom centru i online te 21. - 29. lipnja online. ZagrebDox Pro prvi je i jedini hrvatski program kontinuiranog usavršavanja filmskih profesionalaca koji sufinancira Kreativna Europa – potprogram MEDIA i to zahvaljujući prethodno odobrenoj potpori Grada Zagreba i Hrvatskog audiovizualnog centra (MEDIA je tzv. *matching* fond). MEDIA financira samo ponajbolje radionice i seminare koji omogućavaju europskim filmašima stjecanje novih znanja i vještina i međunarodno umrežavanje i suradnju. Odobreno sufinanciranje podrazumijeva dvogodišnji ciklus. Potprogram MEDIA je 2020. deveti put za redom prihvatila prijedlog programa ZagrebDox Pro. Na taj način je program osigurao sredstva za sufinanciranje zaključno s 2021. godinom.

Ove smo godine pripremili iznimno bogat program i okupili sudionike i predavače iz više od 30 zemalja. Uz radionicu za izabrane projekte i Pitching forum, organizirali smo majstorsko predavanje renomiranog redatelja Mila Raua *Milo Rau u putevi pravde: Između političkog teatra i dokumentarnog filma*. U sklopu programa organizirana je i studija slučaja: *Rajko Grlić: Kako sam i zašto radio dokumentarac "Stina" o Edi Murtiću*. Uz nabrojano, organizirali smo i prezentaciju Glende Balucani i Miguela Ribeira, koji su predstavili Nebulae, industrijski program Međunarodnog festivala Doclisboa za umrežavanje filmskih profesionalaca.

POSTIGNUTI CILJEVI:

- umrežavanje redatelja i producenata dokumentarnih filmova iz Hrvatske s kolegama iz regije, Europske unije i svjetske dokumentarističke mreže
- promocija dokumentarnih filmova u razvoju i produkciji
- otvaranje mogućnosti sufinanciranja dokumentarnih projekata u razvoju

- stjecanje novih znanja i vještina: budžetiranje dokumentarnog filma prema europskim standardima, efikasna pismena i usmena prezentacija projekta, montiranje atraktivne video najave za film, primjena novih medija u dokumentaristici, prilike i izazovi međunarodnog financiranja dokumentarnog filma
- unapređivanje rada na dokumentarnom filmu putem analize pozitivnih primjera uspješnih dokumentarnih projekata iz regije i Europske unije
- suradnja s regionalnim fondovima i podrška regionalnim koprodukcijama

7. ZAKLJUČAK

Unutar godine rada Factum-a proizveli smo, distribuirali i promovirali hrvatske autorske dokumentarne filmove koji su dobili svoj prostor i publiku unutar zemlje i svijeta. Mnogi Factumovi filmovi obišli su velike i važne festivale dokumentarnog filma te su na taj način promovirali Hrvatsku i domaće autore te nas stavili na mapu svijeta autorskog dokumentarnog filma. U 2021. Factum je nastavio svoju glavnu misiju te će to kroz svoje projekte činiti i dalje. ZagrebDox je u sedamnaest godina svog postojanja stvorio publiku koja nam se svake godine ponovno vraća te sa punim pravom postaje zahtjevnija. Na nama je da svojim daljnjim radom i širenjem svojih programa ispunimo njihove zahtjeve.